RENAIXEMENT

REVISTA DE LA JOVENTUT NACIONALISTA DE CATALUNYA

Any VII BARCELONA 26 de febrer de 1916 N.º 273

L'eterna paradoxa

LA qüestió de l'idioma continúa discutint-se. A Basconia i a Catalunya s'ha manifestat ben francament la ferma decissió a defensar amb tota energía la llengua propia. La voluntat del poble per la defensa de les seves valors constitutives és gran, perquè es tracta d'un amor immens a la cosa propia, a l'ésser propi, i la millor encarnació d'aquest està en l'idioma. A pesar de les més fortes pressions, a pesar de tota llei d'imposicions estranyes, mentre l'idioma existeixi, existirà el poble, i, per tant, mentre un ciutadà de Catalunya expressi el séu sentir en l'idioma patri, el plet nacionalista subsistirà.

A Catalunya totes les classes socials s'han manifestat a favor de l'idioma català. Afirmàvem, però, no fa molt temps, que hi han elements constitutius de la col·lectivitat catalana que no tenen dret a parlar en favor del nostre idioma, pel fet únic que jamai en la llur vida corporativa i moltes vegades en la privada, rebutgen l'ús de l'idioma català. Es una contradicció ridícula que posa en evidencia la poca consistencia patriòtica dels qui de tal faiçó obren.

Nosaltres no concebim la valor que puguin tenir les firmes del Foment del Treball i de la Cambra de Comerç, en un document en el qual es defensa la llibertat d'usar el nostre idioma nacional. El Foment del Treball, entitat eminentment espanyolista, contraria a les aspiracions polítiques de Catalunya, que jamai en la seva vida corporativa pública o privada ha fet ús de la Llengua catalana: quina valor té la seva protesta contra les vandàliques intencions que els homes de l'Estat espanyol tenen contra l'idioma català?

La Cambra de Comerç de nostra ciutat, en la junta directiva de la qual hi figuren homes que pertanyen a partits polítics catalans que diuen defensar les aspiracions nacionalistes de Catalunya, ens ha demostrat, no fa molt, la valor del contingut patriòtic que els anima. La suspensió de les càtedres per la Cambra de Comerç sostingudes, de les que en el present curs la Llengua catalana n'ha sigut en absolut postergada, ens afiançà en aquell criteri nostre tantes vegades sostingut com combatut, que els elements industrials i mercantils de Catalunya són els principals enemics de les aspiracions nacionalistes del poble català. Les classes burgeses tenen una aspiració autonomista purament circumstancial, circumscripta només a un egoisme material orfe de tota aspiració espiritual.

De tots els temps, que les classes poderoses han viscut despullades d'espiritualitat, que, si bé per ordre natural, posseeixen, la fam de l'or els hi ha ofegat. L'ús de l'idioma, l'amor a una llibertat absoluta, el desig de pau que sols pot tenir per base la bondat i, per tant, la justicia, no han mogut jamai a lluitar a la falsa aristocracia.

Fixem-nos que no hi ha element més pervertit, patriòticament parlant, que les nostres classes burgeses. La parla catalana la troben aspre, poc pulcra, poc elegant; és cèlebre la frase *el parlar català no fa fi*, mentre tartufescament usen un altre idioma que sols superficialment coneixen.

I bé, els qui no honoren la Llengua catalana com cal, els qui la posterguen, s'han reunit fa pocs díes i han adreçat un document als ministres espanyols protestant dels obstacles que s'imposen al lliure ús de la Llengua catalana. Precisament no fa molt que un periodista castellà ens retreia la manca de lògica que en moltes de les protestes que a Madrid s'envíen, hi ha. Entengui's bé, no hi ha lògica on es demana llibertat per una acció que poguent-se en part realitzar no es realitza. Perquè, es possible una protesta a favor de l'idioma en boca de qui el posterga? La Cambra de Comerç de Barcelona que s'ha negat a voler continuar donant les classes de les seves escoles en Llengua catalana ço que ha promogut la vaga dels escolars, quina valor té la seva protesta contra uns homes de l'Estal espanyol que intenten coartar l'ús de l'idioma nacional de Catalunya?

Hem vingut afirmant que sols té valor la protesta dels qui en tots els moments de la seva vida porten en triomf a la Llengua catalana. L'espiritualitat és, precisament, el que fa que l'existencia dels pobles sía eterna; jamai les materialitats, coses que es desgasten i amb gran facilitat desapareixen, donen característica de nació a un poble.

Convinguem a pesar que sía dolorosament, que, ara com ara, Catalunya només som una patria, i encara imperfecte; hem de treballar ardorosament per infiltrar en la conciencia dels homes els principis nacionalistes i exigir-los que els practiquin; sols així serà possible per Catalunya l'esdevenir una nació, i en últim terme Estat. Res d'entusiasmes lírics que tenen la virtut de fer desenganyar molt sovint als homes. Cal l'acció ferma, severa; cal anar minant els fonaments febles de la falsa sobirania, i per cruel que sía cal anar sempre de cara a la veritat.

Tenim la feblesa de la paradoxa. Cada vegada que hi ha una protesta ens adonem més de la nostra poca consistencia nacional. La patria de les gasetilles no és la patria de la realitat. Per què enganyar-nos? Passàrem mig segle halentant poetes; semblava talment que la patria no era més que una pàgina de literatura, i no ens preocupàrem el suficient dels altres elements constitutius de la nacionalitat. I per això a cada moment, cada dia, mentre per una banda es labora pel complexe patria, disgregadament ixen a la llum algunes falles que a més d'indignar a tot bon patriota, avergonyeixen a Catalunya.

Esguards

ELS REBELS TACITURNS

ELS anals de la Revolució ens venen deixant nombrosos exemples d'aquest tipus de rebel·lió dolorosa i pesanta ombrejant la inquieta existencia de multitut dels séus herois.

El rebel taciturn i tràgicament melinconiós, ha omplert pàgines senceres de l'eterna epopeia renovadora del món. Es el rebel a qui la visió de la realitat fa

devenir pessimista. Es el rebel qui dubta de l'eficacia de la seva revolta i ofereix el séu sacrifici en un gest d'escèptica generositat. Cap joiosa expansió no li és permesa a la seva existencia en continua tortura. I la fosca severitat del séu rostre no pot il·luminar-se d'altra claredat que la d'aquella equívoca alegría dels malalts d'enfermetat mortal.

Diem que aquest tipus ha sigut retrobat diverses vegades, a través dels temps, en les arborades gestes de la Revolució, i és per això que ha arribat a constituir una tradició a la qual en certs moments s'han atribuit virtuts d'exemplaritat.

Ha calgut que paral·lelament a la idea obscura de l'ancestral i perdurable maldat de la raça humana, s'elevés el concepte diafan i pur de la perfecció, de l'afinament, de la deslliurança avençant imperturbablement per les víes vastes i clares de l'evolució vital dels homes i la terra, per a que el front dels rebels resplendís de serenitat i de confiança i per a que la revolta fos el plaer de les ànimes fortes.

En esferes d'una menys alta espiritualitat i d'un realisme menys generós que el de les revolucions idealistes, les muntanyes de les Guilleríes, en la nostra historia nacional, ens han donat en la figura altívola d'En Joan de Serrallonga una viva semblança del tipus del rebel modern: despreocupat, alegre i segur de la seva victoria.

Dirfem que aquesta concirosa ombra de neguit en la vida forta dels esperits rebels és una deixalla de tradicions antigues, de quan encara una experiencia serena no havía afirmat el moviment eternament ascensional de la humanitat.

I avui, àdhuc davant l'espectacle depriment de la guerra —d'aqueixa guerra que, nogensmenys, és el primer encarament del sentit guerrer fins ara incontrovertible i el sentit pacifista i renovador, que, enfortit per joves vigoríes, s'atreveix a entrar-hi amb lluita— veiem com la ombra de la desconfiança en l'esdevenidor enfosqueix els esperits estacionaris, devots de les formes i les institucions consagrades, els esperits regressius; i es desennuvola per aclarir-se amb la resplendent convicció de la futura, l'eterna victoria, la faç tranquil·la i la vida ardenta dels moderns revolucionaris.

MAIG.

Edificis escolars

ES nota a Catalunya un cert moviment per la construcció d'edificis escolars. Alguns municipis catalans acaben de proveir aquesta necessitat ineludible, i d'altres es preparen per fer el mateix volent vèncer les dificultats econòmiques que s'hi oposen i que a vegades es fan gairebé insuperables. Cada nova d'un municipi que es belluga en aquest sentit d'altíssima eficacia, té per nosaltres una significació fonda, trascendental, que ens porta promeses de prosperitat, i ens amoixa exquisidament la nostra espiritualitat assedegada. Cap necessitat hi ha tan viva, cap problema tan urgent com la de l'edifici per l'ensenyament primari; i es pot dir que l'ensenyament i la vía franca i noble cap al bell esdevenidor d'un país comença amb la construcció d'edificis escolars. El servei públic de l'Instrucció Prima-

ria s'inaugarà a Anglaterra, el 1883, votant el Parlament una grossa subvenció per construir escoles, perquè les regles que es dicten, estatuint una configuració digna a l'edifici, ordinariament no poden ésser ateses per les migrades forces municipals, i si l'edifici clar, ample, nèt i bell, no existeix, professor i alumnes cauen en la insuficiencia, en la deixadesa. L'escola que no dóna goig guaitar, que és bruta i arreconada, es fa acreedora de l'enemistat lleal, i enfront d'ella és incapàç la intel·ligencia i la bona voluntat del mestre.

A Catalunya es nota un impuls dels pobles a posseir el séu edifici escolar, i mercès en sien donades a la decissió exemplar del Rector de la Universitat, en curt espai de temps n'hem vist inaugurar alguns i projectar-ne d'altres comptant solament amb l'esforç municipal, i sería dolorós que la ciutat de Barcelona no fes el mateix, fent-se digne dels séus anhels democràtics, i diem mal, democràtics, perquè a Barcelona, on existeixen 190 escoles regularment en locals amagats i afrosos, pels quals es paguen aprop de 40.000 pessetes anyals de lloguers, l'operació ja no és solament un problema trascendental i perentori de cultura, sinó una operació de bona economía.

Però ens interessa parlar aquí de l'edifici escolar en els pobles ja que molts d'aquests mostren un anhel tan gloriós que voldríem veure convertit en obsessió, en deria. Si la majoría dels municipis catalans, si una part grossa d'ells tinguessin la seva escola en local exprés, esbelt, senzill i lluminós, el nostre vigor creixería immensament i les terres catalanes obtindríen una quieta i positiva formació, exhalaríen — només pel fet vistós de l'edifici — una vibració que ara és inútil cercar. L'escola, la carretera i el telèfon a cada Municipi, heu's aquí el símbol inefable de la nostra creixença que s'engrana amb l'alta cultura; que s'armonitza amb les inquietuts que suren de la ciutat; que s'acorda amb els munts de llibres de les biblioteques que constitueixen la flor espiritual i les armes invencibles de Catalunya. Mentre en els pobles no els hi donem l'escola, no cal parla'ls-hi; avui, precisament, que cada ciutadà obra en el govern i en l'establiment de les lleis que són el servei públic. I com estàn els Municipis per obtenir aquest gran benifet? Heu's-aquí el més trist de respondre. Només amb un grandíssim esforç poden arribar a conseguir-lo, Els concursos de la Mancomunitat són una vía llarguíssima i només és deuràn fer, com és natural, per a Municipis petits, perquè als altres Municipis és necessari exigir-los un esforç, quasi el total de l'obra.

L'Estat espanyol per virtut de R. D. de 1904, el primer en aquest ordre de coses, concedeix subvencions que oscil·len del 25 al 80 per cent, segons el que destini a instrucció el Municipi. Deia molt bé el preàmbul al decret que el «precepte de l'ensenyament obligatori no s'harmonitza bé amb el fet d'haver-lo de rebre en locals desconcertats els uns, petits els altres, quasi tots sense condicions higièniques i mancats en sa majoría de ço que un bon règim escolar fa indispensable» però aquest decret que prescrivía moltes regles obligatories saludables en l'edifici escolar i establía unes subvencions, com ocorreix sempre amb la llegislació espanyola, quasi és lletra morta.

Les subvencions costa tant obtenir-les que tothom desconfía i molts ni la demanen; regularment es concedeixen als amics del ministre, no als que s'ho mereixen; per altra part, exigint una cubicació de 5 metres, en 1911 existíen 11,000 escoles a Espanya amb cubicació menor de 2 metres; ja no cal parlar de les males condicions d'il·luminació de quasi totes. No cal pensar-hi amb l'Estat, que aixuga en gran part els ingressos municipals, per més que és de recomanar s'intenti obtenir la subven-

ció que amb justicia s'hauría de donar a qui fa un tan lloable esforç. Els Municipis tenen de contractar un emprèstit necessariament, i aquí ve la Caixa de Crèdit Comunal de la Mancomunitat a remeiar una grossa dificultat que afavorirà notablement la construcció d'escoles. Perquè el que cal és que el Municipi, després d'haver coordinat parers i dificultats interiors trobi el camí expedit per portar avant el séu plan. El més costós és el moment inicial, el de que els ciutadans del poble posseeixin la fretura, s'acordin i s'avinguin per a *voler una escola polida, senzilla, bonica:* un cop el Municipi—migrat de recursos, mancat de serveis elementals—vol això, el camí li hauría d'ésser planer, perquè no es malogri el propòsit. I ara resulta que primer es té de pensar en qui farà l'emprèstit, la qual cosa és un entorpiment gros per a poguer adoptar l'acord municipal que es pendrà sempre mercès a la decisió d'uns capdaventers patriotes.

La Caixa de Crèdit Comunal pot fer molt en aquest sentit, sobretot per l'amortització lenta que prescribeix; emprò cal dir que la quantitat donada en prèstec, com prescriu l'article IV del Reglament provisional, resulta petita. La majoría d'Ajuntaments, els de 2,500 a 3,000 habitants, només podràn demanar de 25 a 30 mil pessetes, quantitat insuficient per l'obra.

Mentrestant, és bo observar com alguns Municipis, sense l'empar de ningú es mouen per a construir locals d'escoles, la més gran millora que poden fer. I és de preveure que la mateixa Caixa o altra entitat bancaria, encara que no sigui de caràcter públic, sortirà a l'últim a realitzar prèstems, afavorint l'ensenyament, i l'aspiració dels Municipis, que ara topa amb obstacles que només un esforç extraordinari secundat, com ho és, per la primera autoritat universitaria, pot arribar a solventar, perquè aquesta li dóna garantíes fermes i sobretot l'estimula fortament, com és necessari.

Si davant el fet real i el problema viu de l'edifici escolar hem apuntat lleugerissimament la manca de protecció amb que es troben els Municipis en aquest servei, ha sigut per a fer evident encara més la necessitat de posar tots els mitjans possibles al séu alcanç, no estrenyant massa l'existencia de locals infectes quan el Municipi necessita una empenta extraordinaria per a convertir-los en dignes locals per l'escola pública. Ja poden tenir ben segur els Ajuntaments que la gloria més alta que poden conseguir és el posseir l'edifici escolar, que constitueix la més fonda i visible efectivitat pel séu poble que volen veure feliç, ple de benaurances, encara que sigui inconcientment.

F. CULÍ I VERDAGUER.

La vaga dels paletes

MANIFESTÁREM dies enrera la simpatía que sentíem per les peticions obreres i la valúa tan catalana que sempre ha tingut a Catalunya l'ofici dels paletes, que, nascut en la nostra terra, ha sigut de tal faiçó ennoblit pels obrers que probablement és l'ofici més nostre de tots.

Hi ha treballs en els quals solament és necessari l'esforç de l'home, ja que els materials són iguals en tots els països, i això dóna un cosmopolitisme a certs oficis

i fa que el mateix puguin exercir-se al Nord d'Europa que en el Sud d'Amèrica. Mes, el paleta treballa amb elements que si bé són transformats per la mà de l'home, estàn sempre relacionats amb la naturalesa del país, i d'aquestes mateixes qualitats naturals ha nascut l'especial disposició que en cada terra han tingut els séus obrers. Així s'explica que donats els nostres excel·lents materials de construir, el nostre paleta sigui també superior al d'altres països.

Aquell que vingui d'altres terres a treballar en l'art de la construcció es trobarà foraster entre els nostres paletes, perquè veurà en els obrers una perfecció, un art tal, que el col·locarà en una situació inferior. Precisament la invasió d'obrers d'altres països ha sigut la causa del desmillorament de l'ofici dels paletes, perquè gent vinguda de fòra casa i que en el séu país eren tinguts com a bons oficials, en arribar a la nostra terra han volgut que se'ls considerés com a tals i el resultat ha sigut que el séu treball, en lloc de millorar el del país, ha iniciat una decadencia no solament en la mà d'obra, sinó també en el preu del treball, de tal faiçó que mentre érem invadits pels forasters, els nostres paletes emigraven a altres terres on eren volguts i més esplèndidament pagats.

El millorament tan necessari, sols pot venir reglamentant, com demanen els obrers, el séu ofici, limitant el nombre d'aprenents i evitant que obrers de fòra de Catalunya, sense aquell perfeccionament necessari, vinguin aquí a treballar en perjudici dels que són ja paletes per la seva habilitat i per l'art amb que realitzen el séu treball. I mentre rebem la invasió d'homes poc destres en la construcció i de sistemes com el del formigó armat, que pel que respecta a la mà d'obra, es realitza amb *analfabets de la construcció*, nosaltres enviem a totes les terres del món els nostres paletes, els treballs dels quals no sols admiren els obrers d'altres països, sinó que han lograt fós conegut arreu el nostre sistema de construir, i que ho fós precisament amb el nom de *construcció catalana*.

L'ofici dels paletes pot encara donar dies de gloria a Catalunya; l'extraordinaria habilitat de l'obrer, l'art amb que realitza els séus treballs, juntat amb els excel·lents materials de construir que té la nostra terra, fan que cada perill que veiem de que emigrin aquests obrers, sentim més i més la necessitat d'encoratjar-los en les seves justes aspiracions.

Si fós possible fer un dia el balanç del que han fet per Catalunya els paletes i els contractistes, veuríem el molt que ha fet l'obrer. Al contractista no podría apuntarse-li més que aquelles paraules d'un polític francès que en visitar el nostre Eixample digué «que era un oprobi per Europa.»

Si tots els nostres oficis tinguessin la valúa nacional i tècnica que té el dels paletes, no tindríem de témer certes novitats estrangeres que sols tenen de modern l'haver nascut en països més avençats que nosaltres en altres rams, però inferiors a Catalunya en l'art de construir.

L'ofici dels paletes pot ésser encara el primer i més important dels bells oficis de Catalunya. Mes per a lograr-ho, és necessari que l'obrer tingui el jornal que el séu treball reclama i que es reglamenti el treball, bases sobre les quals descansen les reivindicacions dels obrers paletes en l'actual vaga.

R. GIRALT I CASADESÚS.
Arquitecte.

El fonament de l'autoritat política

(Continuació)

B) Què és, doncs, l autoritat i qui en dèu ésser posseidor.

La teología catòlica ens ensenya que l'autoritat és d'essencia divina. Però això és dir poc, si no trobem en les lleis divines la indicació de qui és el titular del poder. Els governs passats han abusat molt del principi anunciat per sant Pau, desviant-lo cap el séu profit. Els teòlecs regoneixen emprò, que no és pas l'elecció dels prínceps que ve de Déu: és solament el poder que ells exerceixen i que qualsevol altre governant pot també llegítimament exercir-lo en el séu lloc.

Nosaltres proclamem també que l'autoritat és un *fenòmen social natural i necessari,* i això ens permet afirmar que no era necessari i natural que tot el poder fos exercit per Cèsar primer que Pompeius.

Els filosops del XVIIIè segle, i els revolucionaris després d'ells, han pensat trobar la solució proclamant la *Sobiranía de la Nació.* Aquesta sobiranía es comprèn de dugues maneres: com el fet de no tenir una voluntat superior, de no haver una autoritat més alta. En aquest sentit la Nació francesa és indiscutiblement sobirana. Ella és sobirana respecte les nacions veïnes, cap de les quals té poder sobre d'ella, que és sobirana en l'interior després que ha reunit la sobiranía que els séus antics reis exercíen sobre els francesos com un dret hereditari. La Nació francesa no té sobirà; ningú pot *reivindicar com un dret la funció de governar la França.*

Però l'expressió «sobiranía» té una altra significació. En el dret positiu expressa el dret de comanar, el dret de manar. Els revolucionaris no han volgut deixar als Borbons el poder de manar als francesos *segons llur gust.* En comptes de limitar-se a destruir aquest poder, l'han trasmés a tot el poble. Aquest és un nou sentit manifestat, i encara n'hi ha un altre que domina, segons alguns savis publicistes, el dret públic modern.

En comptes de regonèixer la falsetat i probar amb nosaltres que la «sobiranía del poble» és una figura retòrica que és precís prevenir-se de pendre a la lletra, ells han cregut trobar la justificació en una doctrina que no és francesa, ni tradicional, sinó al contrari, moderna i germànica: és la doctrina de la personificació de l'Estat poder públic. De l'Estat, ficticiament personificat, ells en fan el soport de la sobiranía moderna. Aquí em separo amb disgust del meu mestre Esmein, dels meus companys Michoud i Haurion, i *jo permaneixo afecte als veritables principis dels quals Benjamín Constant, Royer-Collard i tota llur escola han sigut els protagonistes.*

La doctrina francesa tradicional es serveix de la ficció de personalitat moral, per a justificar els drets de l'Estat en l'ordre privat, per explicar com l'Estat pot ésser propietari, deutor, acreedor, pledejador, etc. Ella no se'n serveix pas, per explicar l'exercici de l'autoritat pels qui la detenten. Se'n serveix també en l'ordre internacional, perquè les relacions d'Estat a Estat se semblen a les existents entre persones privades, són relacions d'igual a igual. La doctrina francesa no considera la autoritat moderna, flexible a l'observació del dret, quan les condicions de forma i de fons en les quals s'exerceix, apareixen com un dret dels que governen. Els governants tenen poders, tenen funcions que ens obliguen a obeir, però només molt impropiament aquests poders i aquestes funcions jurídiques poden ésser calificades de drets.

Mai he pogut compendre les lloances que a voltes es dirigeixen a la teoría de la personalitat del poder públic, avençant que ella sola «ha donat una forma jurídica a les qüestions administratives.» De creure a nostre company Moreau, per exemple, el dret administratiu no existiría al xx^{è} segle «*perquè el poder públic, en el successiu separat de l'home que l'exerceix, ha estat personalitzat, i per conseqüent ha devingut susceptible d'ésser sotmés al dret.*» El meu car company m'excusarà que li digui que aquí hi ha l'engany i que atribueix a les explicacions purament verbals un alcanç que mai han tingut.

No hi ha dret en l'el·laboració dels principis segons els quals les autoritats constituides deuràn exercir llur activitat; en la institució dels recursos que redueixen i disciplinen llurs poders; en la repartició de competencies capaces—segons feliça expressió d'Haurion—de crear els equilibris tan propicis a la bona gestió dels negocis públics, com respecte a la llibertat dels administrats! No hi ha el dret en la determinació de formes necessaries o preferentes en les operacions administratives; en la precisió de relacions més o menys estretes que deriven entre governants i governats, contribuients i sotmesos, entre administradors i administrats! Res d'això té en compte M. Moreau. No, això no és el dret... com tant de temps que no'ns hem posat d'acord per regonèixer que és l'Estat qui llegisla i no el Parlament, l'Estat qui jutja i no el Tribunal, l'Estat qui mana i no el prefecte!

Tinc repetit varies vegades—i es trobarà en mon «Tractat de Dret administratiu»—el que veig com a inútil i perillós en l'extensió, que a seguit dels mestres alemanys, nostres companys han donat al concepte de la personalitat de l'Estat. M. Duguit i jo mateix, després de molts altres i amb molts altres, no jutgem raonable aquesta extensió perquè en definitiva no explica res, ni facilita res, ni projecta cap claricia sobre cap dels nostres problemes. No em limito pas a protestar, emprò, perquè escric aquestes linies a fí de dir com jo m'explico ço que nostres companys entenen justificar per la personalitat de l'Estat.

Es precís que l'autoritat existeixi, he dit. I he apuntat que de fet sempre, *originariament*, per la violencia els titulars de l'autoritat s'han imposat els pobles, com és per l'observació del dret que s'hi han mantingut. Contra això no hi podem res, i nostres contradictors no poden dir altra cosa. Que s'entengui que el poder de comanar perteneix a la persona Estat, no impedirà que l'exercici d'aquest poder hagi estat a tot arreu, reivindicat i usurpat *pels més forts*. Que els violents s'apoderin del poder, o de la facultat d'exercir-lo en nom del poble, no importa gaire. Això és una qüestió de mots. No s'afebleix la illegitimitat de la violencia com institució dels governants, col·locant com una pantalla, entre usurpadors i governats subjugats, l'autoritat llegítima de l'entitat, Estat.

Per discutir sobre l'atribució de l'autoritat, no ens col·loquem pas en els períodes revolucionaris; èpoques de confusió i d'anarquía. Guaitem l'Estat organitzat amb un govern regonegut. Cap record queda aleshores de les violencies primitives. Lluís XIV és un descendent llunyà del revolucionari Hugues Capet. Però hi ha llarg temps que Capet és mort, fa temps que els francesos accepten com a conforme al dret el poder dels Borbons, que el govern de Lluís XIV és indiscutiblement llegítim i que és precís tenir les ordres que ell dóna com expressió admesa en son temps de la «regla de dret». Lluís XIV és aleshores el sobirà perquè — amb arranjament a la costum francesa — té el *dret absolut de governar son reialme*. La Revolució substitueix el poder dels reis, el poder de les Assamblees i la pretesa sobiranía del poble, segons l'expressió de M. Guizot «es contradeix en sos primers passos reduint-

se a no ésser res més que l'imperi de la majoría sobre la minoría». Les assamblees redacten les constitucions on indiquen qui comanarà, de quina manera i en quina mida. Aquestes assamblees són la representació de la Nació francesa, la qual no és pas una persona, però sí un grupu de persones en el successiu, exemptes de tota subjecció a un sobirà. Les constitucions no diuen pas, emperò, que els llegisladors, els administradors i els jutges, les funcions dels quals en endavant són dividides, no exerceixen els drets de l'Estat. Elles diuen que els llegisladors faràn les lleis, que els jutges fallaràn, que els administradors redactaràn els reglaments, donaràn les ordres, compliràn les operacions administratives.

Són *funcionaris ells mateixos* que tindràn la facultat de comanar en la forma, en la mida i per l'objecte previst en la constitució i les lleis. Direm que són sobirans? No és cert! Des del moment cada ú d'ells té una funció precisa i uns poders definits. El conjunt d'aquests poders limitats no podrà constituir una autoritat indefinida i absoluta! D'altra part aquests poders no són pas drets; no es trasmeten ni es deleguen; llur exercici és una obligació i no una facultat.

Quina facultat es veu en considerar que l'autoritat perteneix als mateixos agents millor que al mite de l'Estat, a aquesta entitat, a aquesta ficció de la qual ells en seràn els orgues? L'Estat, sense ells, no és res. Jellinek s'ha vist obligat a convenir-hi. (Allgemeine Straastslerhe p. 508). Per ells, ho és tot, són ells en definitiva, que ho son tot.

Però ells són *en tot sotmesos a la regla de dret,* és a dir, a les lleis positives que en són la traducció pressumta. Quins principis presideixen a l'elaboració d'aquestes lleis positives; quines pràctiques poden millor conciliar amb la més útil gestió dels interessos generals i donaràn menys subjecció als administrats; quins mitjans deuen ésser instituits per protegir-los contra l'abús de poder dels agents del servei públic? Heu's-aquí tota la substancia del dret administratiu. Es amb aquest dret administratiu que hi trobem la base de ço que M. Michoud anomena unitat i perpetuitat de l'Estat.

La unitat de l'Estat és assegurada per la coordinació de les diferentes autoritats contribuint al mateix fí: l'observació de la regla de dret. La perpetuitat de l'Estat, pel fet de que el jutge que prèn una decissió, l'administrador que dóna una ordre obrant, *en qualitat,* com es diu, no és tal jutge o tal funcionari que ha decidit o ordenat, sinó el tribunal, el prefecte. L'acte complert val per ell mateix i s'imposa en avant amb les conseqüencies de dret que li pertanyen. Del mateix mode, que és just, segons la regla de dret civil, que la personalitat del pare revisqui en la personalitat dels fills els séus hereus, és útil i necessari, segons la regla de dret públic, que les promeses suscrites per un governant siguin mantingudes pels séus successors; que les ordres donades per un prefecte s'imposin al prefecte que el reemplaci, com si ell mateix les hagués donades; que els fallos adoptats per un tribunal siguin considerats no com l'obra personal dels jutges que els han pronunciats, sinó com l'obra dels magistrats que ocuparàn el mateix lloc en el successiu.

H. BARTHÉLEMY.

(Acabarà).

Francis Jammes

EL MENJADOR

Hi ha un armari deslluit
que la veu de mes ties ha sentit
i la veu del meu avi i del meu pare
que ja no parlen ara.
Ell és fidel als séus records d'antany.
No el cregueu mut; per mi sa veu és clara
i parlo amb ell mateix que amb un company.

Hi ha, també, un rellotge de fusta. Jo no sé
perquè la veu d'abans avui no té.
Mes no li vull pas preguntar.
Em sembla que per sempre va callar,
un jorn que va trencar-se-li el ressort,
tot dolçament, tal com la veu d'un mort.

Un vell bufet encara hi ha
amb aroma de cera i confitures,
de pa, de carn i de pomes madures.
Es un criat fidel que ho sab molt ben guardar
i sab que res ens dèu robar.

Sovint vénen a veure'm qualques amics i dames
que mai han cregut en aqueixes minces ànimes.
I jo somric de veure que em creuen sol, per tant
que una visita em diu, entrant:
—Què tal, què tal, què diu el senyor Jammes?—

VINDRÁS ...

Vindràs quan les abelles per les mates en flor
brunzen, i el sol clivella les terres de tan fort.

Vindràs rient, oberta la teva boca roja
mateix que les magranes, la teva boca roja.

I li diràs que l'ames, que l'ames fa molt temps,
però li negaràs els llavis, tot rient.

Però quan tu voldràs dona'ls-hi, allavors,
febrosa i tremolosa, t'adonaràs que és mort.

JOAN ARÚS, trad.

Insistint

FA poques setmanes que en un article parlant de l'anunci, censuràvem severament l'immoral personatge de l'home anunci. Sosteníem que la propaganda mercantil per mitjà de la ridiculització de la miseria humana, eren els símptomes demostratius de l'existencia d'una vida econòmica no del tot perfecta, ja que per obtenir un major desenrotlle o activitat recorre a una propaganda tan antiestètica com mancada de moral.

La comissió pro-carnaval de la nostra ciutat, que no té en compte per res la situació anormal de la societat, anuncía la concessió d'un premi per als anuncis humans lluminosos. Ningú ens podrà negar que sols acosats per la miseria, o per un desequilibri mental, és possible que hi hagi homes que acceptin ésser disfreçats amb quatre pellingos i un dia darrera l'altre vagin per tots els indrets de la ciutat mostrant la llur situació anguniosa tot anunciant la tal o qual especialitat d'uns determinats comerciants.

A despit de tota desconsideració humana, podíen els senyors organitzadors del carnaval a Barcelona preparar totes les comparses que creguessin convenients, però al menys havíen de pensar que hi ha una grossa diferencia entre la disfreça per voluntat i la disfreça per força. Aquests homes que tan ridículament veiem disfreçats per les nostres rambles anunciant a determinades cases comercials, a més d'ésser una explotació indigna de la miseria, són un atentat a les lleis estètiques que forçosament han de regir a tota col·lectivitat perfecta. La comissió al·ludida que no té en compte per res, segons ha demostrat, els atentats a la ètica i a l'estètica ciutadanes, vol fer servir als desgraciats homes-anuncis com un número més del programa de la farsa carnavalesca d'enguany.

Ja sabem que les nostres paraules seràn calificades d'extemporanies i impropies d'un home que pretengui preocupar-se de les qüestions econòmiques que al nostre poble es desenrotllen. La fatalitat està en que vol apartar-se l'estètica de la economía, i ja no parlem de la moral. Apar com si el comerç sía una cosa extra social que no tingui d'adaptar-se per res a les lleis de la dignitat humana, a les que s'hi adapten totes les activitats que a la col·lectivitat tenen lloc. Totes les funcions socials han d'ésser adaptades als principis cívics que mouen a la societat cap a la perfecció. El comerç, preocupació material només, és una negació, és una cosa que viu desarticulada del reste de les accions humanes. Sense espiritualitat la vida és d'un materialisme repugnant. L'home de negocis no pot restar indiferent amb la vida espiritual que a son entorn batega, ja que és l'espiritualitat la promotora de l'existencia dels pobles.

L'home-anunci està en contraposició amb tota espiritualitat. L'home-anunci sols pot ésser la manifestació ambulant d'una funció social malaltiça, jamai d'una funció absolutament normal. Quan una col·lectivitat realitza totes les seves funcions amb normalitat absoluta, no li calen externitats, que més que ésser un mitjà de propaganda favorable, són un descrèdit per la funció mercantil i pel poble que les tolera.

F. ROSELL.

Els salaris i la guerra

ELS primers mesos de la guerra varen ésser de formidable desordre pel treball. Milers d'obrers varen quedar parats, sense treball, sense salari, la majoría d'ells en la desesperació. La guerra havía sospès moltes activitats comercials i industrials, i apart dels homes mobilitzats, els altres o bé restaven en vaga forçosa o bé veien notablement minvats els séus salaris ja normalment migrats. Una profunda crisi, una intensa postració, quasi no imaginables, van invadir els països en guerra, i sobretot a França i Alemanya. La industria i el comerç quedaren interromputs; mancaven homes competents, cessaren els transports, s'establiren les moratories, no arribaven demandes. Heu's-aquí un quadre excepcional produit per la guerra, que portà com a conseqüencia indefectible la reducció d'obrers i la disminució dels salaris, excepte en certes industries en que la vaga forçosa quasi va ésser nul·la com en els metalls, aliments, industries químiques. Els que no van sofrir minva en els salaris van ésser els funcionaris de l'Estat els quals més aviat en sortiren favorescuts.

Avui ja es normalitza, dins l'anormalitat, el treball, i més aviat preocupa la manca de braços per a les industries. A França els inspectors del treball han fet tres inspeccions durant l'any 1915, en gener, abril i juliol, i a més una referent al treball de la dòna. Restaven només un 31 per cent d'obrers sense feina, d'aquests encara un 24 per cent es calcula que són a files. L'agost de 1914 treballaven només un 35 per cent d'obrers i estaven oberts un 49 per cent d'establiments; el juliol aquest número havía pujat fins a 79.

***

M. Ch. Picquenard en una conferencia que veiem estampada en la *Revue Bleue*, observa tres fenòmens nous que s'han produit: el petit nombre de vagues. Després del 1 d'agost de 1914 fins el 1 de desembre de 1915 se'n han registrat 97, número ben petit si es té en compte que durant l'any 1913 n'hi hagueren 1073 amb 22 mil vaguistes contra. El setembre i octubre passat es registraren 15 vagues. Es fàcilment explicable aquest fenòmen, així com el següent que apunta o sigui la gran intervenció de l'Estat en el salari, intervenció que abans quasi no es feia sensible. Però cal tenir en compte des del moment que a les fàbriques de municions, segons aquelles estadístiques dels inspectors del treball, hi han empleats 30 mil obrers i 17 mil en les fàbriques militars de l'Estat. «L'opinió pública, diu Picquenard, estima que l'Estat no pot desinteressar-se, en temps de guerra, de la sòrt dels treballadors». En temps de guerra, observi's bé, i després afegeix, «ella té la convicció, com deia el senador M. Herriot a la tribuna del Senat, que la resistencia moral del país serà tant més segura i tan més llarga com més els poders públics assegurin durant la guerra la remuneració del treball». Heu's-aquí una solució, un raonament que no satisfarà. Sona, mirat per aquest caire, com un clarí de guerra, tantost que fa de bon escoltar quan es diu «les demandes per la guerra són considerades molt ventatjoses pels industrials als quals arriben i l'opinió pública no pot admetre, com explicà M. Millerand, ministre de la guerra el mes de novembre de 1914, que rebent un preu molt remunerador per llurs productes, els empresaris no assegurin un

salari convenient a les persones que emplein». La intervenció de l'Estat en el salari és tan certa, com la preocupació molt intensa pel proveïment de mà d'obra, especialment per l'agricultura, que a pesar de tots els esforços resta mig abandonada. Però allà on és més extraordinari el fet de la guerra en relació als salaris, és en quant a la dòna. Després de començada la guerra, la dòna ha estat cridada a executar un gran nombre de serveis deixats vagants pels homes allistats a l'exèrcit. Revelacions ja sospitades s'han produit en les aptituts femenines. Es sorprenent, diu un escriptor en la *Reforme Sociale*, la consideració que prèn el séu treball en les industries metal·lúrgiques i mecàniques. Sense tenir en compte, diu el mateix escriptor, l'Escocia, ni l'Irlanda, a Anglaterra n'hi han 300 mil empleiades en administracions i banca, de manera que per suplir el treball de l'home en mode convenient, es tracta d'establir una preparació pràctica i ràpida per a la dòna, i cal senyalar l'interès que això té un cop sigui feta la pau. La dòna és empleiada en magatzems i comerços al detall, servei d'hotels i clubs, ferrocarrils, tramvíes, en la conducció d'automòbils particulars, etc., i en els serveis establerts per la guerra mateixa; servei de ferits, habillament de tropes, fàbriques de municions. S'abusa, no obstant, del séu treball; els inspectors francesos han senyalat com certs treballs que ara realitza la dòna li són evidentment perjudicials.

En pervé d'això, i del fet d'estar l'home mobilitzat, una valúa més grossa del salari de l'obrera. Des del moment a França per la llei de 10 de juliol passat ha intervingut d'una manera enèrgica a favor de les obreres que executin la industria del vestit; l'Estat ve a controlar el salari, instituint tota una organització que modifica el Còdic del Treball. Era aquesta l'obrera més necessitada, perquè a més de que quasi sempre té de tractar amb intermediaris poc escrupulosos, com remarca J. Morel, contestant a Ch. Picquenard, les obreres a domicili no són sindicades, i per aquest motiu no és d'estranyar que es dubti del compliment d'aquesta nova llei tan útil i es demani molta energía. Els obrers mateixos tenen interès en que no es rebaixi el salari i més abans s'augmenti, pel perjudici que en la pau els hi reportaría, i no sería estrany veure alegar — com s'ha fet — aquell curiós principi que origina tantes injusticies, «al mateix treball la mateixa paga», perquè és ben bé un augment pràctic en aquests moments en la majoría dels casos.

Es cosa certa que l'obrera, mercès a la intervenció de l'Estat, obté una dignitat merescuda, encara que s'hagin de mostrar abusos que es procura disfreçar, com mostrava fa dos dies *L'Humanité*, que es cometíen en una fàbrica importantíssima d'Ipry tota ocupada per obreres.

S'afiançarà ara la major dignitat en la remuneració del treball de la dòna? Es mantindrà acabada la guerra? Difícil és contestar aquesta segona pregunta, quan entre els mateixos partidaris de l'augment i reglamentació actual, ja n'hi ha que rebutgen ço que pot significar més enllà. De l'energía dels obrers dependrà el manteniment.

C.

Notes de Música

RECITAL SEGOVIA

TÉ fama d'instrument innoble la guitarra. Fins a quin punt resulta justificada aquesta mala nota? Sentint an En Segovia, de primera impressió sembla que n'hauría de quedar redimida del tot, però ben mirat no és pas això. Perquè: què vol dir que un artista de condicions excepcionals, potser úniques, com En Segovia, a copia d'un esforç grandiós logri fer vibrar les cordes d'una guitarra amb la mateixa intensitat i timbre que les d'una arpa, per exemple? No passaría això d'ésser una excentricitat musical, si no fos que En Segovia és ademés tot un artista. Aplaudim, doncs, a l'artista; no a l'excèntric musical.

I En Segovia és tot un artista. La guitarra en mans d'ell té sonoritats sumament exquisides que sorprenen per ço que són agradables i harmòniques talment com les d'un bell piano. L'Andreu Segovia, com En Tàrrega, com En Sor i En Llobet, tots aquests músics catalans, porten la guitarra, que ploriqueja en els carrers andalusos, a Europa, i fan triomfar la guitarra. En el programa que oírem diumenge a la Sala Granados, com en els altres que hem vist anunciats, totes les composicions quasi, eren de autors no espanyols. Diumenge hi havíen els noms d'En Tàrrega, Albeniz, Sor, Malats i els altres tots estrangers — cosa sorprenent aquesta.— En Segovia dóna a la guitarra tot l'encís i tota la distinció espiritual; hi han coses emprò que la guitarra no pot transmetre.

La personalitat d'En Segovia s'enforteix amb la seva *pose* i vestimenta elegant, correctíssima i delicada. La figura d'aquest artista sembla la d'un romàntic que predisposa a oir belles estrofes amb la més gran unció i amb una devota reverencia.

TRÍO SOLER

Se'ns ha tornat a presentar el Trío Soler. Fou el diumenge passat a la Sala Mozart amb un concert organitzat per l'Associació Musical.

El composen, ara, la senyora Barella de Soler, Na Lluisa Alsina i l'Enric Roig. El programa era integrat per un trío de Brahms i un altre de Hans Huber. Tots dos foren dits excel·lentment. A la senyora Barella voldríem sentir-la en un recital de piano; aleshores ens faríem més càrrec de les seves qualitats i podríem, ens sembla, tributar-li un bell elogi. La senyoreta Alsina posseeix aptituts ben remarcables per al cel·lo. Li manca, però, una mica de seguretat en l'execució, cosa ben disculpable en ella que és joveneta i està poc feta a tocar en públic. Altrement afina molt i sab fer cantar el séu violoncel exquisidament. D'En Roig en faríem iguals elogis si no fos que desafina quelcom, i això és una llàstima.

El Trío de Brahms per la seva profonditat i la rítmica, ens feu pensar, com altres vegades, amb Beethoven, si bé li manca la rica varietat d'aquest darrer autor. En canvi, el Trío de Hans Huber recorda a Schumann, però per ésser massa diluit i allargassat, ens resultà un xic soporífer.

Un excel·lent conjunt de violoncels executà, en la segona part del programa, dugues obres d'autors catalans—En Morera i En Nogués,—totes dugues molt ben construides, però mancades d'inspiració, sobretot la del darrer. Els executants, que eren quatre deixebles del mestre Soler, foren molt aplaudits.

LL. S.

Martí Gimeno

En Gimeno fill, que exposa en les Galeríes Dalmau, té una fortíssima visió objectiva de les coses; aquesta és condició essencial en pintura, però no n'hi ha prou, cal sapiguer-la portar per un camí de limitació: ni massa ni poca d'aquesta objectivitat; cal harmonitzar a l'ensems totes les facultats.

I les facultats d'En Gimeno en el sentit de pintor dotat, no són poques ni petites; si no fos un hàbil dotat, no podría exterioritzar la seva visió en la forma ràpida, simple i en el procediment en que ho fà; si no tingués aquesta forta visió objectiva de les coses, aquestes facultats d'habilitat no li servirien per a res.

Per tant això ens dóna una valor a les seves pintures si tenim en compte especialment, que són fetes dins la adolescencia, com ens diu En Dalmau en el prefaci del Catàleg.

Es pot concretar, doncs, que En Gimeno és un pintor dotat, que ens n'ha donat totes les proves, és a dir, ha fet una obra intuitiva. Es llàstima, doncs, que no hagi pogut continuar un home així, car ens diu el que ens pot donar, però no sabem el que ens donarà o el que hauría pogut donar-nos.

Tenint en compte que tota l'obra exposada per En Gimeno, és d'intuició, per lo tant sense el conreu íntegre de l'art de la pintura, no es pot jutjar avui si el resultat sería d'un pintor íntegre, o se'ns escaparía per la tangent de l'habilitat; el que es pot dir és que en tinguéssim de gent aixís i que es sapigués educar.

V.

Noticiari

DE LA VISITA DE SIMPATÍA A FRANÇA, ENCARA

En el número de *L'Indépendant*, de Perpinyà, del dia 15 dels corrents, veiem estampada la següent noticia:

«TÉLÉGRAMME DE SYMPATHIE

Barcelone, 14 Février, 21 h. 40.

Arrivés Barcelone, confrères espagnols saluent leurs confrères français. Souhaits de victorie définitive pour la France.

Diaz-Retg, Aguilar, José Amella Vallesca, Lopez, Tintorer, Rahola, Priu, Llort, Roldan, Duran, Morató, Castanyé, Alcàntara.»

En rectificació de la mateixa, ens cal fer constar que el nostre estimat company i director, En Manel Alcàntara i Gusart, no va firmar ni autoritzar que és posés el séu nom al peu d'aqueix telegrama, i de cap manera per no estar identificat amb la regoneixença que en ell s'expressa envers els volguts companys de la premsa perpinyanesa que tan pròdigues atencions tingueren per RENAIXEMENT, de la qual gratitut donàrem en el número passat testimoni que ens serà plaent a tothora renovar, més per raons que deriven del nostre nacionalisme català i que ens priven de sentir-nos cordialment compresos dins de certes classificacions de nacionalitat.

PREMI DURAN I BAS

La fundació instituida per l'Ajuntament de Barcelona amb el nom de *Premi Duràn i Bas*, segons el Reglament aprovat en 16 de desembre passat, serà regida i administrada per un

Patronat del qual serà President l'Alcalde de la ciutat, viç-president el Degà del Col legi d'Advocats de Barcelona, i Vocals dos regidors designats per l'Ajuntament, el Degà de la Facultat de Dret de la Universitat i els presidents de l'Academia de Llegislació i Jurisprudencia d'aquesta ciutat, de l'Associació Econòmica d'Amics del País, de l'Ateneu Barcelonès i secretari el de la Corporació Municipal.

Cada tres anys es farà un concurs per a premiar les millors obres impreses o manuscrites que tractin de qüestions socials, econòmiques o jurídiques. Es concedirà un premi al menys de tres mil pessetes; un accèsit que no podrà ésser major de mil i les mencions honorífiques que cregui el Jurat. Aquest estarà compost pels membres del Patronat i les persones competents que el propi Patronat cregui oportú designar per a cada concurs.

El premi podrá declarar-se desert. Cas d'otorgar-se, l'autor deurà imprimir i publicar la obra; altrament, quedarà en propietat de l'Ajuntament, abonant només la meitat del premi a l'autor.

CONCERT

El notable concertista N'Ezequiel Martín donarà el dia 27 dels corrents, a tres quarts de dèu de la nit, en l'hostatge de l'Orfeó Gracienc i en obsequi dels cantaires i socis del mateix, un recital de piano en el que executarà obres de Haendel, Mozart, Schubert, Schumann, Weber, Lizt, Rubinstein, Vidiella, Alio-Martin i Martí Cristià.

PENSIÓ PER L'ESTRANGER

Ha sigut otorgada una pensió de quatre mesos per a estudiar a Suiça, a la nostra distingida col·laboradora Na María Domènech de Cañellas, la qual tan bella contribució prestà en el darrer Curset d'Educació Femenina celebrat darrerament a l'Ateneu Barcelonès. La senyora Domènech constituí una de les excepcions que en aquest Curset s'expressà en catalá tal com s'havía d'esperar ho fessin totes les conferenciantes.

JOCS FLORALS DE LLEIDA

S'ha publicat el cartell pels Jocs Florals de Lleida d'enguany.

A més dels tres premis ordinaris de consuetut, s'anuncíen un premi de vuitanta pessetes al millor treball en prosa sobre llengua catalana o Historia de Catalunya i altre premi de cinquanta pessetes a un treball de prosa literaria (novel·la, conte, obra escènica, narració, etc.) Aquests dos darrers premis es conceptúen també ordinaris.

Altrament, s'ofereixen premis extraordinaris de l'honorable «Còs d'Adjunts dels Jocs Florals de Lleida», de l'Excelentíssima Diputació Provincial, de la «Societat Econòmica de Amics del País», de la «Cambra Oficial de Comerç de la provincia de Lleida», del «Casino Principal», del «Casino Independent», de l'Excm. senyor En Josep Agelet i Garrell, Comte de Vinatesa, Senador del Regne, i de l'Excm. senyor En Ricard Ramos i Cordero, diputat a Corts per Lleida.

Les composicions deuen enviar-se al Secretari del Consistori En Manel Herrera i Ges (Plaça de Sant Llorenç, 1), per tot el día 28 d'abril vinent.

L'acte de la solemne repartició de premis se verificarà en un dels dies de la festa major d'aqueixa ciutat, que es celebra del 10 al 17 de maig.

En el cas de rebre's l'ofrena d'altres premis s'anunciarà oportunament per mitjà d'un cartell supletori.

EXPOSICIÓ TRIADÓ

Fins el dia 28 dels corrents és oberta a les Galeríes Laietanes—Corts Catalanes, 613—una exposició de pintures de l'artista En J. Triadó i Mayol.

Impremta CATALONIA. — Passatge Pont de la Parra, 6. — Telèfon 1748